

MARKKINAOIKEUS

PÄÄTÖS

Nrot
3/2006
4/2006
5/2006
6/2006

4.1.2006

Dnrot
307/04/JH
324/04/JH
328/04/JH
345/04/JH

HAKIJA

Ecolane Finland Oy

VASTAPUOLET

Järvenpään kaupunki
Keravan kaupunki
Nurmijärven kunta
Tuusulan kunta

ASIA

Julkinen hankinta; kutsuohjattu joukkoliikenne

TARJOUSPYYNTÖ JA HANKINTAPÄÄTÖKSET

Järvenpään ja Keravan kaupungit sekä Nurmijärven, Sipoon ja Tuusulan kunnat ovat julkaisseet hankintailmoituksen ”Kutsuohjattu joukkoliikenne, SAMPO” -nimisestä hankinnasta Julkiset Hankinnat -lehdessä 13.5.2004/20. Hankintailmoituksen mukaan hankinnan sopimuskausi on 1.1.2005–31.12.2008, minkä lisäksi ilmoituksessa on varattu mahdollisuus kahteen vuoden pituiseen jatkokauteen.

Hankintamenettelyyn kutsuttavien tarjoajien arvioiduksi lukumääräksi hankintailmoituksessa on ilmoitettu vähintään viisi ja enintään kymmenen.

Hankintamenettelyyn on ilmoittautunut viisi toimittajaa tai yhteenliittymää, joille kaikille on lähetetty hankintaa koskeva 12.7.2004 päivätty tarjouspyyntö.

Nurmijärven kunnanhallitus on päätöksellään 8.11.2004 § 333 valinnut kutsuohjatun SAMPO-liikenteen yhdistelyoperaattoriksi Korsisaari Oy:n ja kuljetusoperaattoriksi Nurmijärven Linja Oy:n.

Tuusulan kunnanhallitus on päätöksellään 29.11.2004 § 567 valinnut kutsuohjatun SAMPO-liikenteen yhdistelyoperaattoriksi Korsisaari Oy:n ja kuljetusoperaattoriksi Nurmijärven Linja Oy:n.

Järvenpään kaupunginhallitus on päätöksellään 29.11.2004 § 577 valinnut kutsuohjatun SAMPO-liikenteen yhdistelyoperaattoriksi Korsisaari Oy:n ja kuljetusoperaattoriksi Nurmijärven Linja Oy:n.

Keravan kaupunginvaltuusto on päätöksellään 13.12.2004 § 96 valinnut kutsuohjatun SAMPO-liikenteen yhdistelyoperaattoriksi Korsisaari Oy:n ja kuljetusoperaattoriksi Nurmijärven Linja Oy:n.

Hankintayksikköjen ilmoittaman mukaan hankinnan arvonlisäverottoman kokonaisarvon Järvenpään ja Keravan kaupunkien sekä Nurmijärven ja Tuusulan kuntien osalta ei arvioida ylittävän 6.500.000 euroa.

Järvenpään ja Keravan kaupungit sekä Nurmijärven ja Tuusulan kunnat ovat antaneet sitoumukset siitä, etteivät ne pane edellä mainittuja hankintapäätöksiä täytäntöön sinä aikana, kun asia on vireillä markkinaoikeudessa.

HAKEMUKSET

307/04/JH

Ecolane Finland Oy on vaatinut, että markkinaoikeus poistaa Nurmijärven kunnanhallituksen päätöksen 8.11.2004 § 333 ja velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä. Toissijaisesti hakija on vaatinut, että hankintayksikkö velvoitetaan suorittamaan sille hyvitysmaksuna 1.830.000 euroa korkoineen. Lisäksi Ecolane Finland Oy on vaatinut, että Nurmijärven kunta, Korsisaari Oy ja Nurmijärven Linja Oy velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan sen arvonlisäverolliset oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut 12.537,41 eurolla korkoineen sekä että Nurmijärven kunta velvoitetaan korvaamaan hakijan tarjouksen tekemisestä aiheutuneet kulut pääluvun mukaisella osuudella 7.500 eurolla korkoineen. Hakija on vielä vaatinut, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely asioiden käsittelyn eri vaiheiden ja niiden järjestyksen selvittämiseksi, kuulemalla kaikkia niitä henkilöitä, jotka valmistelutyöryhmän pöytäkirjan mukaan ovat olleet läsnä.

324/04/JH

Ecolane Finland Oy on vaatinut, että markkinaoikeus poistaa Tuusulan kunnanhallituksen päätöksen 29.11.2004 § 567 ja velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä. Toissijaisesti hakija on vaatinut, että hankintayksikkö velvoitetaan suorittamaan sille hyvitysmaksuna 1.830.000 euroa korkoineen. Lisäksi Ecolane Finland Oy on vaatinut, että Tuusulan kunta, Korsisaari Oy ja Nurmijärven Linja Oy velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan sen arvonlisäverolliset oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut 12.537,41 eurolla korkoineen sekä että Tuusulan kunta velvoitetaan korvaamaan hakijan tarjouksen tekemisestä aiheutuneet kulut pääluvun mukaisella osuudella 7.500 eurolla korkoineen. Hakija on vielä vaatinut, että asiassa toimitetaan suullinen

käsittely asioiden käsittelyn eri vaiheiden ja niiden järjestyksen selvittämiseksi, kuulemalla kaikkia niitä henkilöitä, jotka valmistelutyöryhmän pöytäkirjan mukaan ovat olleet läsnä.

328/04/JH

Ecolane Finland Oy on vaatinut, että markkinaoikeus poistaa Järvenpään kaupunginhallituksen päätöksen 29.11.2004 § 577 ja velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä. Toissijaisesti hakija on vaatinut, että hankintayksikkö velvoitetaan suorittamaan sille hyvitysmaksuna 1.830.000 euroa korkoineen. Lisäksi Ecolane Finland Oy on vaatinut, että Järvenpään kaupunki, Korsisaari Oy ja Nurmijärven Linja Oy velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan sen arvonsäverolliset oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut 12.537,41 eurolla korkoineen sekä että Järvenpään kaupunki velvoitetaan korvaamaan hakijan tarjouksen tekemisestä aiheutuneet kulut pääluvun mukaisella osuudella 7.500 eurolla korkoineen. Hakija on vielä vaatinut, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely asioiden käsittelyn eri vaiheiden ja niiden järjestyksen selvittämiseksi, kuulemalla kaikkia niitä henkilöitä, jotka valmistelutyöryhmän pöytäkirjan mukaan ovat olleet läsnä.

345/04/JH

Ecolane Finland Oy on vaatinut, että markkinaoikeus poistaa Keravan kaupunginvaltuuston päätöksen 13.12.2004 § 96 ja velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä. Toissijaisesti hakija on vaatinut, että hankintayksikkö velvoitetaan suorittamaan sille hyvitysmaksuna 1.830.000 euroa korkoineen. Lisäksi Ecolane Finland Oy on vaatinut, että Keravan kaupunki, Korsisaari Oy ja Nurmijärven Linja Oy velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan sen arvonsäverolliset oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut 12.537,41 eurolla korkoineen sekä että Keravan kaupunki velvoitetaan korvaamaan hakijan tarjouksen tekemisestä aiheutuneet kulut pääluvun mukaisella osuudella 7.500 eurolla korkoineen. Hakija on vielä vaatinut, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely asioiden käsittelyn eri vaiheiden ja niiden järjestyksen selvittämiseksi, kuulemalla kaikkia niitä henkilöitä, jotka valmistelutyöryhmän pöytäkirjan mukaan ovat olleet läsnä.

Hakija on esittänyt hakemustensa perusteluina muun ohella seuraavaa.

Hankintayksiköt ovat palveluntuottajan valinnassaan menelleet julkisista hankinnoista annettujen oikeusohjeiden vastaisesti suosimalla aikaisempaa toimittajaa ja samalla myös paikallista yrittäjää. Tarjouspyyntö ja siinä esitetyt kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointiperusteet on laadittu siten, että arviointiperusteet ovat suosineet etenkin aikaisempaa toimittajaa. Arviointiperusteet ovat kuitenkin suosineet myös paikallista tarjoajaa. Aikaisempi toimittaja, joka samalla on ollut paikallinen tarjoaja, on ollut selkeästi paremmassa asemassa kuin kilpailevat tarjoajat.

Myös tarjousten pisteytyksessä hankintayksiköt ovat selkeästi suosineet aikaisempaa toimittajaa. Hakijan saamat pisteet ovat olleet useiden arviointiperusteiden kohdalla käsittämättömän alhaisia.

Hankintamenettelyn osalta ei myöskään ole ollut asianmukaista se, että yhteen ja samaan valmistelutyöryhmän pöytäkirjaan on sisällytetty viiden eri kokouksen tapahtumat, mukaan lukien tarjousten pisteytys. Käsillä olevassa asiassa ei näin ollen ole mahdollista selvittää esimerkiksi sitä, missä järjestyksessä asioista on päätetty. Asiassa on myös perusteltua aihetta epäillä, että tarjousten vertailussa on rikottu niin sanottua kahden kuoren menettelyä koskevia periaatteita.

VASTINEET

307/04/JH

Nurmijärven kunta on vaatinut, että markkinaoikeus hylkää hakemuksen. Lisäksi Nurmijärven kunta on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa Ecolane Finland Oy:n korvaamaan sen arvonlisäverolliset oikeudenkäyntikulut 1.671,40 eurolla ja arvonlisäverottomat asianosaiskulut 728,60 eurolla.

324/04/JH

Tuusulan kunta on vaatinut, että markkinaoikeus hylkää hakemuksen. Lisäksi Tuusulan kunta on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa Ecolane Finland Oy:n korvaamaan sen arvonlisäverolliset oikeudenkäyntikulut 1.671,40 eurolla ja arvonlisäverottomat asianosaiskulut 728,60 eurolla.

328/04/JH

Järvenpään kaupunki on vaatinut, että markkinaoikeus hylkää hakemuksen. Lisäksi Järvenpään kaupunki on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa Ecolane Finland Oy:n korvaamaan sen arvonlisäverolliset oikeudenkäyntikulut 1.671,40 eurolla ja arvonlisäverottomat asianosaiskulut 728,60 eurolla.

345/04/JH

Keravan kaupunki on vaatinut, että markkinaoikeus hylkää hakemuksen. Lisäksi Keravan kaupunki on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa Ecolane Finland Oy:n korvaamaan sen arvonlisäverolliset oikeudenkäyntikulut 1.671,40 eurolla ja arvonlisäverottomat asianosaiskulut 728,60 eurolla.

Hankintayksiköt ovat erillisissä vastineissaan esittäneet perusteluinaan muun ohella seuraavaa.

Väitteet siitä, että hankintayksiköt olisivat suosineet hankintalain vastaisesti voittanutta tahoa, eivät pidä paikkaansa. Hankintayksikköjen yhteisenä intressinä on ollut hankkia teknistaloudellisesti paras palvelu.

Myös väitteet arviointiperusteiden suosivuudesta tai syrjivyydestä ovat virheellisiä. Arviointiperusteet ovat olleet peräisin jokseenkin sellaiseenaan erään muun kaupungin vuonna 2002 järjestämästä tarjouskilpailusta, jossa hakija itsekin on ollut tarjoajana mukana. Kyseiseen tarjouskilpailuun liittyneitä kilpailutusasiakirjoja on sittemmin käytetty huomattavalta osin myös apuna luotaessa liikenne- ja viestintäministeriön kilpailuttamisasiakirjamalleja.

Nyt kysymyksessä olevassa tarjouskilpailussa käytetyt arviointiperusteet on asetettu yhteistyössä tarjouspyynnön laadintaan osallistuneiden viiden kunnan edustajien kesken. Arviointiperusteiksi on valittu vain liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta olennaisia tekijöitä, joita on käytetty myös muissa vastaavissa kilpailutuksissa. Arviointiperusteet on johdettu kyseessä olevien kuntien todellisista liikenteellisistä tarpeista.

Tarjouspyynnössä ilmoitettujen arviointiperusteiden mukainen pisteytys on tehty tasapuolisesti eikä pisteytyksessä ole perusteettomasti suosittu ketään tarjoajaa. Yhdistelyoperoinnin laatupisteytyksen osalta eniten pisteitä on ansainnut tarjous, jossa on kuvattu tilaajan kokoluokassa käytännössä jo toimiva järjestelmän osa. Hinta- ja laatuvertailusta laadittu yhteenveto osoittaa, että Korsisaari Oy:n ja Nurmijärven Linja Oy:n tarjouskokonaisuus on ollut kokonaistaloudellisesti edullisin ratkaisu.

Kahden kuoren menettelyn velvoittavuutta koskevan hakijan väitteen osalta on olennaista, että työryhmä on sopinut laatupisteytyksen periaatteista ennen hintakuorien avaamista.

LAUSUNNOT

Korsisaari Oy on erillisissä lausunnoissaan vaatinut, että markkinaoikeus hylkää Ecolane Finland Oy:n hakemukset asioissa 307/04/JH, 324/04/JH, 328/04/JH ja 345/04/JH. Lisäksi Korsisaari Oy on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa Ecolane Finland Oy:n korvaamaan sen arvonalisäverolliset oikeudenkäyntikulut asioissa 307/04/JH, 324/04/JH, 328/04/JH ja 345/04/JH yhteensä 9.620,80 eurolla korkoineen.

Nurmijärven Linja Oy on erillisissä lausunnoissaan vaatinut, että markkinaoikeus hylkää Ecolane Finland Oy:n hakemukset asioissa 307/04/JH, 324/04/JH, 328/04/JH ja 345/04/JH. Lisäksi Nurmijärven Linja Oy on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa Ecolane Finland Oy:n korvaamaan sen arvonalisäverolliset oikeudenkäyntikulut asioissa 307/04/JH, 324/04/JH, 328/04/JH ja 345/04/JH yhteensä 9.620,80 eurolla korkoineen.

VASTASELITYKSET

Ecolane Finland Oy on erillisissä vastaselityksissään lausunut muun ohella seuraavaa.

Hankintayksikköjen yhdistelyoperoinnin laatupisteiden osalta käyttämä pisteytysperiaate, jonka mukaan eniten pisteitä saa ”tilaajan kokoluokassa käytännössä toimiva järjestelmän osa” on selkeästi suosinut aikaisempaa toimittajaa, jolla ainoana kilpailuun osallistuvista on voinut olla tarjottavana edellä mainitun periaatteen mukaan eniten pisteitä ansaitseva kokonaisuus.

Tarjousvertailun osalta kysymyksessä olevassa hankintamenettelyssä on selvästi ollut tarkoituksena, että ensin annetaan laatupisteet lopullisina ja vasta sen jälkeen avataan erilliset hintakuoret ja lasketaan pisteet yhteen. Mainitulta kahden kuoren menettelyltä ja koko tarjouskilpailulta putoaa pohja pois, mikäli laatupisteitä ryhdytään korjailemaan hintakuorten avaamisen jälkeen, kuten kyseessä olevassa hankintamenettelyssä ilmeisesti on tapahtunut. Asiassa ei mitenkään ole voinut olla hankintayksikköjen esittämällä tavalla riittävää, että laatupisteytyksen periaatteista on sovittu ennen hintakuorten avaamista.

LISÄKIRJELMÄT

Järvenpään ja Keravan kaupungit sekä Nurmijärven ja Tuusulan kunnat ovat erillisissä lisävastineissaan esittäneet muun ohella seuraavaa.

Ratkaistessa julkisia hankintoja koskevia tarjouskilpailuja keskeisiä tekijöitä ovat muun ohessa yrityksen voimavarat ja teknistaloudellinen kelpoisuus. Hakijaa on pienehkönä IT-alan yrityksenä vaikea pitää taloudellisesta ja teknisestä näkökulmasta tilaajan intressit turvaavana tarjoajana.

Hakijan tarjous on kattanut vain osan tarjouspyynnössä edellytetyistä palveluista. Lisäksi hakijan tarjoama järjestelmä ei yksinkertaisesti ole täyttänyt tarjouspyynnössä esitettyjä vaatimuksia, minkä vuoksi hakijan tarjousta ei voida nykyisessä muodossaan hyväksyä.

Hakijan markkinoima Call Center -toiminta ja taksitilaukset eivät muodosta tarjouspyynnössä tarkoitettua kutsujoukkoliikenteen kuljetuspalvelukeskustoimintaa. Call Center -toiminnan suurena vaarana on hajota eri osa-alueille siten, ettei siitä kutsujoukkoliikenteelle mahdollisesti aiheutuvia ongelmia kyetä välttämään. Lisäksi hakijan tarjouksesta on puuttunut kokonaan tilaajan kannalta erittäin tärkeä tilauspuheluun liittyvä joukkoliikennemahdollisuuksien ja aikataulujen käsittely. Hakijalla ei myöskään ole ollut alihankkijoidensa osalta käytössään sitovia sopimuksia, vaan ainoastaan tiettyjä ylimalkaisia tarjouksia.

Hakijan väitteet tarjousten käsittelyyn liittyvistä ongelmista ovat virheellisiä. Erot tarjousten kesken ovat olleet niin selkeitä, että alkuperäisten tarjousten perusteella tehty pisteytys on antanut heti tarjousten lopullisen järjestyksen.

Tarjousten käsittely kahdessa vaiheessa ei ole vaikuttanut tarjoajien järjestykseen. Hankintayksikkö on voinut avata tarjoukset ja tutustua niiden sisältöön siinä järjestyksessä kuin se on katsonut sen tarkoituksen mukaiseksi. Olennaista on ollut se, että käsittelyjärjestyksellä ei ole vaikutettu tarjousten paremmuusjärjestykseen, vaan se on määräytynyt suoraan pisteytyksen mukaan.

Korsisaari Oy on antanut asioissa erilliset lisälausunnot.

Nurmijärven Linja Oy on antanut asioissa erilliset lisälausunnot.

Ecolane Finland Oy on lisäksi kahdessa lisävastaselityksessään lausunut muun ohella seuraavaa.

Väitteet hakijan tarjouksen puutteellisuuksista ovat perustelemattomia. Hakijan tarjous on kattanut kokonaisuudessaan tarjouspyynnössä määritellyn palvelun. Hakijalla on myös ollut sitovat sopimukset alihankkijoidensa kanssa.

Hankintayksiköt ovat tarjouksia vertaillessaan vähentäneet hakijan tarjouksen pistemäärää laadun osalta yhteensä 23 pisteellä siitä pistemäärästä, johon hankintayksikköjen käyttämät konsultit olivat laatimassaan ehdotuksessa päätyneet, kyseisen pistemenetyksen ollessa täysin omassa luokassaan verrattuna muiden tarjousten osalta suoritettuihin pistemäärien vähennyksiin. Konsulttien ehdotus on ollut huolellisesti perusteltu kunkin tarjouksen osalta 0,5 pisteen tarkkuudella. Sen sijaan hankintayksikköjen suorittama tarjousten pisteytystä ei ole perusteltu sanallakaan. Hankintayksikköjen suorittama tarjousten pisteytys onkin ollut ilmeisen tarkoitushakuinen. Hakijan tarjous on ollut konsulttien ehdotuksen valossa selvästi kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Näin ollen hakija olisi julkisista hankinnoista annetun lain mukaan tullut valita kyseessä olevien palvelujen tuottajaksi.

MARKKINAOIKEUDEN RATKAISUN PERUSTELUT

Hakemuksen tutkiminen

Ecolane Finland Oy on hyvitysmaksua tarkoittavan vaatimuksensa sekä oikeudenkäyntikuluvaatimuksensa ohella vaatinut, että hankintayksiköt veloitetaan korvaamaan sille, kukin erikseen, tarjouksen tekemisestä aiheutuneet kulut 7.500 eurolla korkoineen. Ecolane Finland Oy:n viimeksi mainitussa vaatimuksessa on katsottava olevan kysymys luonteeltaan vahingon korvaamista tarkoittavasta vaatimuksesta. Julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) 9 § huomioon ottaen

markkinaoikeuden toimivaltaan ei kuulu vahingonkorvausvaatimusten tutkiminen. Tämän vuoksi markkinaoikeus jättää Ecolane Finland Oy:n vaatimuksen tarjouksen tekemisestä aiheutuneiden kulujen korvaamisesta toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta.

Ecolane Finland Oy:n suullisen käsittelyn toimittamista koskeva vaatimus

Markkinaoikeus katsoo, että kysymyksessä olevan asian tosiseikat ovat tulleet riittäväksi selvitettyiksi niiden oikeudellista arviointia varten ja että todistajien kuulemisella ei voida saada sellaista selvitystä, jolla olisi merkitystä asian ratkaisemiselle. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon hallintolainkäyttölain 38 §:n 1 momentin säännös markkinaoikeus hylkää Ecolane Finland Oy:n suullisen käsittelyn toimittamista koskevan vaatimuksen ilmeisen tarpeettomana.

Sovellettavat säännökset

Kynnysarvot ylittävistä tavara- ja palveluhankinnoista sekä rakennusurakoista annetun asetuksen (hankinta-asetus) 1 §:n 1 momentin mukaan ennakoidulta arvonlisäverottomalta arvoltaan kynnysarvon ylittävään hankintaan sovelletaan hankintalain lisäksi kyseisen asetuksen säännöksiä. Asiassa saadun selvityksen mukaan kysymyksessä olevan palveluhankinnan ennakoitu arvonlisäveroton kokonaisarvo ylittää hankinta-asetuksessa palveluhankinnoille säädetyn kynnysarvon. Kysymyksessä on hankinta-asetuksen liitteessä A lueteltuihin niin sanottuihin ensisijaisiin palveluihin kuuluva palvelu. Hankintaan sovelletaan siten hankintalain säännösten lisäksi hankinta-asetuksen säännöksiä.

Hankintamenettely

Hankinnassa noudatettua menettelyä tulee arvioida ottaen huomioon hankintalain 1 §:n 1 momentissa ilmaistu lain tarkoitus, joka on tarjousmenettelyyn osallistuvien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaaminen. Hankintalain 6 §:n 3 momentin mukaan ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättä kaikissa hankintamenettelyn vaiheissa.

Tarjoajan kelpoisuus

Hankintalain 6 §:n 1 momentin mukaan tarjouskilpailusta voidaan sulkea pois sellainen ehdokas tai tarjoaja, jolla ei voida katsoa olevan teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseen. Säännöksen esitöissä on todettu muun ohessa, että tarjoajille asetetut vaatimukset voivat liittyä lähinnä teknisiin tai taloudellisiin edellytyksiin toteuttaa hankinta. Vaatimukset voidaan esittää joko julkaistavassa hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Mikäli tarjouskilpailusta poissulkemisen edellytykset täyttyvät, päätösvalta poissulkemisesta on hankintayksiköllä (HE 69/1997 vp).

Hankintayksiköt ovat markkinaoikeudessa esittäneet, että hakijaa on pienehkönä IT-alan yrityksenä vaikea pitää taloudellisesta ja teknisestä näkökulmasta tilaajan intressit turvaavana tarjoajana. Hankintayksiköt eivät kuitenkaan ole mainituilla perusteilla sulkeneet pois hakijaa eikä muitakaan tarjoajia. Hankintayksiköt eivät siten voi markkinaoikeudessa vedota pätevästi siihen, että Ecolane Finland Oy olisi tullut sulkea pois tarjouskilpailusta.

Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus

Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että sisällöltään tarjouspyyntöä vastaamattoman tarjouksen hylkääminen ei ole ainoastaan hankintayksikön oikeus, vaan hankintayksikkö on tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi velvollinen hylkäämään tarjouspyynnön vastaisen tarjouksen.

Hankintayksiköt ovat markkinaoikeudessa esittäneet, että Ecolane Finland Oy:n tarjous on kattanut vain osan tarjouspyynnössä edellytetyistä palveluista. Lisäksi hankintayksiköt ovat katsoneet, että Ecolane Finland Oy:n tarjoama järjestelmä ei ole täyttänyt tarjouspyynnössä esitettyjä vaatimuksia.

Asiassa esitetyn perusteella markkinaoikeus katsoo, ettei Ecolane Finland Oy:n tarjouksen ole osoitettu olleen sillä tavoin tarjouspyynnön vastainen, että hankintayksikön olisi tullut hylätä se tarjouspyynnön vastaisena.

Valintaperusteen ja arviointiperusteiden ilmoittaminen

Hankintalain 7 §:n 1 momentin ja hankinta-asetuksen 41 §:n 1 momentin mukaan tarjouksista tulee hyväksyä kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin. Hankinta-asetuksen 41 §:n 2 momentin mukaan käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjassa on mainittava kaikki ne arviointiperusteet, joita sovelletaan tarjousta hyväksyttäessä.

Hankintayksiköllä on harkintavaltaa sovellettavien kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointiperusteiden sekä niiden painotuksen määrittämisessä. Kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointiperusteina tulee käyttää sellaisia seikkoja, joiden perusteella voidaan selvittää, mikä tarjouksista on taloudellisesti edullisin. Arviointiperusteiden tulee lisäksi liittyä hankinnan kohteeseen ja olla luonteeltaan syrjimättömiä. Arviointiperusteet eivät myöskään saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta vapautta tarjousten vertailun toteuttamisessa.

Kysymyksessä olevaa hankintaa koskevan tarjouspyynnön mukaan hankinnan valintaperusteena on ollut kokonaistaloudellinen edullisuus seuraavien arviointiperusteiden mukaan:

- yhdistelykustannukset (pisteitä 0-56);
- kuljetuskustannukset (pisteitä 0-77);

- yhdistelyoperaattorin palvelun laatu (pisteitä 0-44); sekä
- kuljetusoperaattorin palvelun laatu (pisteitä 0-23).

Lisäksi tarjouspyynnössä on yhdistelykustannusten ja kuljetuskustannusten osalta ilmoitettu pisteiden määrätymisperusteet sekä yhdistelyoperaattorin palvelun laadun ja kuljetusoperaattorin palvelun laadun osalta tarjousten vertailussa käytettävät tarkemmat arviointikriteerit ja niiden enimmäispisteet.

Yhdistelyoperaattorin osalta laatukriteereinä tarjouspyynnössä on ilmoitettu luotettavuus, henkilöstöresurssit, järjestelmä sekä yhdistelyoperaattorin osalta toimintaa tehostavat kehitysideoita. Kuljetusoperaattorin osalta laatukriteereinä on puolestaan ilmoitettu luotettavuus, henkilöstöresurssit, kalusto sekä kuljetusoperaattorin osalta toimintaa tehostavat kehitysideoita. Kyseiset sekä yhdistelyoperaattorin että kuljetusoperaattorin palvelun laatuun liittyvät arviointikriteerit on tarjouspyynnössä jaettu edelleen tarkempaan alakriteereihin sekä määritelty kaikkien ilmoitettujen kriteereiden osalta saatavissa olevat enimmäispistemäärät.

Markkinaoikeus katsoo, että edellä mainitut arviointikriteerit ovat olleet hankintasäännöksissä tarkoitettulla tavalla kysymyksessä olevan hankinnan kohteeseen liittyviä seikkoja, joiden perusteella on osaltaan voitu selvittää, mikä tarjouksista on hankintayksiköille taloudellisesti edullisin. Asiassa ei ole myöskään ilmennyt, että hankintayksiköt olisivat arviointikriteereitä ja niiden enimmäispistemääriä asettaessaan menelleet hakijaa syrjivästi tai muutoinkaan epätasapuolisesti.

Tarjousvertailu ja hankintapäätösten perustelevminen

Tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun vaatimus edellyttää, että hankintayksikön tulee soveltaa etukäteen ilmoittamia arviointiperusteita kaikkiin tarjouksiin tasapuolisesti ja syrjimättä. Hankintapäätöksen tulee perustua kaikkiin ennalta ilmoitettuihin arviointiperusteisiin ja hankintapäätöksessä tulee perustella se, miten arviointiperusteita on sovellettu.

Järvenpään kaupunginhallituksen päätös 29.11.2004 § 577, Keravan kaupunginvaltuuston päätös 13.12.2004 § 96, Nurmijärven kunnanhallituksen päätös 8.11.2004 § 333 sekä Tuusulan kunnanhallituksen päätös 29.11.2004 § 567 ovat sisältäneet saatujen viiden tarjouksen osalta laaditun yhteenvetotaulukon laatuvertailusta ja vertailuhinnoista. Taulukosta on ilmennyt sekä yhdistelyoperaattorin että kuljetusoperaattorin osalta kunkin tarjoajan saama pistemäärä hinnan ja laadun osalta sekä lisäksi tarjoajan saama kokonaispistemäärä. Lisäksi päätösten liitteenä on ollut taulukko tarjousten laatuasteista. Kyseinen taulukko on sisältänyt tarjousten pisteytyksen kaikkien tarjouspyynnössä mainittujen laatuun liittyvien arviointiperusteiden osalta

Lisäksi hankintayksiköt ovat toimittaneet markkinaoikeudelle pöytäkirjan tarjousten laatuvertailusta ja pisteytyksestä. Kyseinen pöytäkirja on

laatuvertailun osalta sisältänyt edellä mainitun, hankintapäätösten liitteeksi otetun taulukon tarjousten pisteytyksestä tarjouspyynnössä mainittujen laatuun liittyvien arviointiperusteiden osalta. Lisäksi pöytäkirja on sisältänyt tarjousten pisteytyksen hinnan osalta.

Hankintayksiköt ovat pisteyttäneet tarjoukset kaikkien tarjouspyynnössä mainittujen arviointiperusteiden osalta. Hankintapäätöksistä tai muista niihin liittyneistä tarjousvertailuasiakirjoista ei ole kuitenkaan ilmentynyt, miten tarjouspyynnössä ilmoitettuja laatuun liittyviä arviointiperusteita on sovellettu, taikka millä perusteilla arviointipisteitä on mainituilta osin annettu kullekin tarjoajalle. Hankintamenettely on siten ollut kyseiseltä osin virheellinen, eikä se näin ole ollut omiaan turvaamaan hankintamenettelyyn osallistuvien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua.

Johtopäätös

Hankintayksiköt ovat menettelleet edellä mainituin tavoin hankintalain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hankintasäännösten vastaisesti. Asiassa tulee näin ollen määrätä hankintalain 9 §:ssä säädetty seuraamus.

Hankintasopimuksia ei ole allekirjoitettu. Asiassa tehdyt hankintapäätökset voidaan näin ollen kumota ja niiden täytäntöönpano kieltää.

Tässä tapauksessa hankintamenettelyn virhe voidaan korjata siten, että mainitut hankintayksiköt tekevät uuden tarjousvertailun ja uudet asianmukaisesti perustellut hankintapäätökset, joista käy ilmi, miten tarjouspyynnössä ilmoitettuja arviointiperusteita on sovellettu ja millä perusteilla pisteitä on annettu kunkin arviointiperusteen osalta kullekin tarjoukselle.

Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on pykälän 2 momentin mukaan otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Huomioon ottaen asiassa annettu ratkaisu sekä se, että asian käsittely markkinaoikeudessa on aiheutunut edellä todetulla tavalla hankintayksikköjen virheestä, olisi kohtuutonta, että Ecolane Finland Oy joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa omana vahinkonaan. Tämän vuoksi hankintayksiköt velvoitetaan korvaamaan Ecolane Finland Oy:n oikeudenkäyntikulut markkinaoikeuden kohtuulliseksi harkitsemalla määrällä.

Asian käsittely markkinaoikeudessa ei ole johtunut Korsisaari Oy:n tai Nurmijärven Linja Oy:n toimenpiteistä, vaan edellä todetuin tavoin hankintayksikköjen virheestä. Tämän vuoksi Ecolane Finland Oy:n oikeudenkäyntikuluvaatimukset Korsisaari Oy:öön ja Nurmijärven Linja Oy:öön kohdistettuina hylätään.

Korsisaari Oy ja Nurmijärven Linja Oy ovat antaneet asiassa lausunnot. Yhtiöille on aiheutunut lausunnon antamisesta kuluja. Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei kuitenkaan ole kohtuutonta, että Korsisaari Oy ja Nurmijärven Linja Oy saavat pitää oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

MARKKINAOIKEUDEN RATKAISU

Markkinaoikeus kumoo Järvenpään kaupunginhallituksen päätöksen 29.11.2004 § 577, Keravan kaupunginvaltuuston päätöksen 13.12.2004 § 96, Nurmijärven kunnanhallituksen päätöksen 8.11.2004 § 333 ja Tuusulan kunnanhallituksen päätöksen 29.11.2004 § 567.

Markkinaoikeus kieltää Järvenpään ja Keravan kaupungeja sekä Nurmijärven ja Tuusulan kuntia tekemästä hankintasopimuksia edellä mainittujen päätösten perusteella tai panemasta sanottuja päätöksiä muutoin täytäntöön nyt asetetun 200.000 euron sakon uhalla.

Mikäli Järvenpään ja Keravan kaupungit sekä Nurmijärven ja Tuusulan kunnat aikovat edelleen toteuttaa kyseessä olevan hankinnan julkisena hankintana, niiden tulee tehdä uusi tarjousvertailu ja sen perusteella uusi asianmukaisesti perusteltu hankintapäätös, jossa otetaan huomioon tässä päätöksessä mainitut seikat.

Markkinaoikeus velvoittaa Järvenpään ja Keravan kaupungin sekä Nurmijärven ja Tuusulan kunnan, kunkin erikseen, suorittamaan Ecolane Finland Oy:lle oikeudenkäyntikulujen korvauksena 2.000 euroa. Oikeudenkäyntikuluille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut siitä päivästä, jona tämä päätös on ollut asianosaisen saatavissa.


Muut asiassa esitetyt vaatimukset hylätään.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Julkisista hankinnoista annetun lain 12 §:n nojalla markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Valitusosoitus on liitteenä.

Puheenjohtaja


Olli Mäkinen

Asian ovat ratkaisseet markkinaoikeuden lainoppineet jäsenet Olli Mäkinen, Jussi Karttunen ja Anne Ekblom-Wörlund.

JAKELU

Ecolane Finland Oy; oikeudenkäyntimaksu 200 euroa
Järvenpään kaupunki; maksutta
Keravan kaupunki; maksutta
Nurmijärven kunta; maksutta
Tuusulan kunta; maksutta
Korsisaari Oy ym.; maksutta




Marja-Liisa Havia
Toimistosihiteeri
marja-liisa havia